

Ж.Г. Коваль, асп. (ДННУ «АФУ», Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗРАЗКА У СЕКТОРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Реформа державного управління або його окремих аспектів проводилась у багатьох країнах-членах ЄС протягом декількох останніх десятиліть. З 2000 р. ці реформи пов'язані з об'єктивними потребами коригування загальних реформ, а також такими тенденціями, як визнання необхідності управління ризиками. Саме у цей період, внутрішній контроль в державному секторі перетворився у невід'ємну і важливу частину більшості систем державного управління в Європі.

Розробка компонентів внутрішнього контролю є результатом зростаючої уваги до завдань і управління ефективністю, ризиками та системи державного управління в цілому, у тому числі відповідальності і підзвітності управлінських рішень у галузі державних фінансів, а також до якості послуг, що надаються державними установами, та ефективності витрат бюджетних коштів. Ці події привели до поширення практики застосування міжнародно визнаних стандартів і принципів, гармонізації нормативно-правової бази для запровадження внутрішнього контролю європейського зразка.

Варто зауважити, що у країнах ЄС існують відмінності як у розвитку систем внутрішнього контролю, так і у їх побудові, котрі потрібно враховувати під час запозичення європейського досвіду задля реформування внутрішнього контролю у державному секторі України. Ці відмінності пов'язані з такими факторами, як цілі проведення реформ у державному секторі в цілому та у сфері внутрішнього контролю зокрема, та особливості розподілу функціональних повноважень між гілками влади і механізми організації, управління та підзвітності органів виконавчої влади у окремій країні.

Як показує досвід країн-членів ЄС, серед чинників, які впливають на визначення структури системи внутрішнього контролю, є делегування і децентралізація політичних та адміністративних повноважень; використання різних типів організацій (напівдержавних і приватних) для надання державних послуг; підвищення податків і зборів. Крім того, у деяких країнах ЄС (зокрема, в Іспанії, Люксембурзі) діють спеціальні інститути внутрішнього контролю, які

є незалежними від тих, кого контролюють, а в інших країнах (зокрема у Великобританії, Данії, Нідерландах, Швеції) відповідальність за здійснення внутрішнього контролю покладено на відповідні державні установи та функція внутрішнього контролю вбудована і становить невід'ємну частину системи управління. Слід зазначити, що загальною тенденцією організації внутрішнього контролю в європейських країнах є його децентралізація і, таким чином, підвищення відповідальності і підзвітності керівників державних органів.

Зважаючи на те, що в Україні реформування внутрішнього контролю у центральних органах виконавчої влади є порівняно нетривалим, подальшому удосконаленню підлягає законодавство у цій сфері задля приведення його у відповідність до європейських стандартів. Фрагментованість нормативно-правової бази щодо запровадження внутрішнього контролю європейського зразка негативно позначається на ефективності його здійснення з боку керівників структурних підрозділів бюджетних установ, про що засвідчують характер і кількість порушень, виявлених підрозділами внутрішнього аудиту цих установ. Крім того, на загальнодержавному рівні відсутній план та не визначений орган, відповідальний за впровадження європейської моделі внутрішнього контролю.

Усвідомлюючи важливість здійснення зазначених кроків, у контексті виконання плану першочергових заходів щодо інтеграції України до ЄС Міністерством фінансів України разом із залученими експертами, напрацьовано проект матриці пропозицій до ряду стратегічних урядових нормативних актів щодо основних цілей, завдань та ключових показників очікуваного результату впровадження внутрішнього контролю європейського зразка у державних установах.

Для реалізації цих пропозицій запропоновано розробити необхідну законодавчу базу на основі поетапного плану на базі чотирьох пілотних міністерств. На першому етапі (01/2018-06/2018) передбачено посилення внутрішнього контролю в міністерствах завдяки залученню їх керівників до цього процесу. На другому етапі (07/2018-12/2018) заплановано запровадити управлінський контроль з відповідальністю керівників пілотних міністерств за досягнення цілей та систему управління ризиками і контролю використання бюджетних коштів. Третій етап (01/2019) спрямовано на забезпечення керівниками пілотних міністерств ефективного внутрішнього контролю європейського зразка і надання якісних послуг.